

พฤติกรรมทันตสุขภาพและสภาวะอนามัยช่องปาก ของประชาชนในชุมชนเขตกรุงเทพมหานคร

สุคนธ์ บรมธนรัตน์ ทบ., สม.

ผู้อำนวยการกองทันตสาธารณสุข สำนักอนามัย

Abstract

Oral Hygiene Habits and Oral Hygiene Status of People in the Communities of Bangkok Metropolitan Administration.

Boromtanarat S.

Chief of Dental Health Division

Department of Health

J. Central Hospital 1999 : 177 - 199

The Objectives of this study were to investigate the oral hygiene habits and oral hygiene status of people in the communities with Mini-Health centres in Bangkok by interviewing 1071 samplings from 66 communities. It was found that the percentage of people who brush their teeth once per day, twice per day and three times per day were 7.94%, 81.42% and 10.64% respectively, the percentage of having self oral examination was 80.86%. The percentage of subjects with perception of having oral health problem 88.79% having no oral health problem 9.62% use of dental care at private clinics 33.23%, at health centres 28.81%, hospitals 16.09%, self curing 13.14%, drug purchase 8.41% and volunteer assist 0.21%. From oral examination, average OHI-S 2.13 ± 1.10 , finding indicate that there were no statistically significant differences between male and female $P < .05$, where as there were statistically significant differences between less than 20 years-old group and other age groups $P > .01$, between levels of education identified as primary school, secondary school, vocation and college $P > .01$, between housewife group and employee group, housewife group and vendor group $P > .01$ and $P > .05$ respectively, between people who earned less than Baht 4,000 and those who earned more than Baht 10,000 and no income group $P > .01$ In addition, there were statistically significant differences between once per day toothbrushing group and three times per day toothbrushing group $P > .01$ and between group of attending facilities at private clinic or hospital and group of attending facilities at health centre.

บทคัดย่อ

การศึกษานี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมทันตสุขภาพ และสภาวะอนามัยช่องปากของประชาชน ในชุมชนที่มีศูนย์สุขภาพชุมชน เขตกรุงเทพมหานคร จาก 66 ชุมชน ประชากรตัวอย่าง 1,071 คน ผลจากการสัมภาษณ์ประชากรตัวอย่าง ตอบว่า มีพฤติกรรมการแปรงฟันวันละ 1 ครั้ง, 2 ครั้ง และ 3 ครั้ง ร้อยละ 7.94, 81.42 และ 10.64 ตามลำดับ เคยตรวจสุขภาพช่องปากของตนเองร้อยละ 80.86 และรับรู้เกี่ยวกับทันตสุขภาพของตนเองว่ามีปัญหาร้อยละ 88.79 ไม่มีปัญหาร้อยละ 9.62 ใช้บริการรักษาที่คลินิกร้อยละ 33.23 ศูนย์บริการสาธารณสุขร้อยละ 28.81 โรงพยาบาลร้อยละ 16.09 ป่วยให้หายเองร้อยละ 13.14 ซึ้อยารับประทานเองร้อยละ 8.41 รักษาโดยอาสาสมัครสาธารณสุขร้อยละ 0.21 และมีผู้ตอบว่า เคยรับบริการจากอาสาสมัครสาธารณสุขด้านสุขภาพอนามัยอื่น ๆ ร้อยละ 56.3 จากการตรวจสอบสภาวะอนามัยช่องปากประชากรตัวอย่างมีค่าเฉลี่ย OHI-S เท่ากับ 2.13 ± 1.10 พบว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่าง เพศหญิง และเพศชาย $P < .05$ กลุ่มอายุ < 20 ปี มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ $P > .01$ กับทุกกลุ่มอายุ มีผู้ที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา มีค่าแตกต่างกันกับระดับมัธยมและปริญญาตรีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $P > .01$ กลุ่มแม่บ้าน มีค่าแตกต่างกับผู้ที่มิอาชีพรับจ้าง และผู้ที่มิอาชีพค้าขายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ $P > .01$ และ $P > .05$ ตามลำดับ และกลุ่มผู้ที่มีรายได้ $< 4,000$ บาท มีค่าแตกต่างกับกลุ่มที่มีรายได้ ตั้งแต่ 10,000 บาทขึ้นไป และกลุ่มผู้ที่ไม่มียาได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $P > .01$ และพบว่า ค่าเฉลี่ย OHI-S ของผู้ตอบแปรงฟันวันละ 1 ครั้ง และวันละ 3 ครั้ง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $P > .01$ และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $P > .01$ ในกลุ่มผู้ใช้บริการที่คลินิก หรือโรงพยาบาล กับกลุ่มผู้ใช้บริการที่ศูนย์บริการสาธารณสุข

บทนำ

กรุงเทพมหานคร เป็นศูนย์กลางความเจริญ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรม การศึกษา การเมือง .การคมนาคม รวมทั้งการผลิตที่เน้นภาคอุตสาหกรรม ซึ่งเป็นปัจจัยทำให้ประชาชนจากชนบทเข้ามาอาศัยในกรุงเทพมหานครหนาแน่นกว่า 8 ล้านคน และร้อยละ 25 อาศัยอยู่ในชุมชน⁽¹⁾ จึงเกิดการขยายตัวของชุมชนเมืองขึ้นอย่างรวดเร็ว ส่งผลโดยตรงต่อสิ่งแวดล้อม เกิดมลพิษที่เป็นปัญหาต่อสุขภาพอนามัย ทำให้ภาระหน้าที่ของกรุงเทพมหานครในการดูแลสุขภาพเพิ่มมากขึ้น ในขณะที่มีทรัพยากรจำกัด ไม่สามารถให้บริการด้านสุขภาพอนามัยได้ครอบคลุมและทั่วถึง โดยเฉพาะประชาชนในชุมชนชานเมืองของกรุงเทพมหานคร สำนักอนามัยในฐานะหน่วยงานที่ต้องรับผิดชอบ เรื่องสุขภาพอนามัยของประชาชนในกรุงเทพมหานคร ได้ตระหนักและเห็นความสำคัญของการให้ประชาชนมีสุขภาพดีถ้วนหน้า จึงได้ใช้กลวิธีสาธารณสุขมูลฐานเป็นแนวทางเพื่อบรรลุเป้าหมายสุขภาพดีถ้วนหน้า ในชุมชนเขตชานเมืองตั้งแต่ปี 2525 และชุมชนเขตเมืองในปี 2527 ได้ดำเนินการเรื่อยมาจนกระทั่งปี 2535